

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI* tarafından Anayasanın 98 ve İçtüzüğü 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mahmut DİNDAR

Van Milletvekili

Tarım sektörünün istihdam ve ekonomi içerisindeki payı her geçen dönem azalırken gıda fiyatlarındaki fahiş artışlar yeni sorunlara yol açmaktadır. Toplumsal yaşam için gerekli olan ekolojik ve sürdürülebilir tarım için bilinçli çiftçilerin üretim yapması gereklidir. Bilinçli çiftçi ve üreticiye ulaşmak için gerekli danışmanlık, rehberlik ve destek sistemlerinin yetkin danışmanlarca sağlanması gereklidir. Bu kapsamda kalkınma süreci içerisindeki kırsal kesimlerde olduğu kadar, topyekûn tarım sektörünün gelişmesinde vazgeçilmez bir unsur olarak tarımsal yayım ve danışmanlık çalışmaları kurumsallaştırılmalıdır.

Türkiye’de ise sayıları çok kısıtlı olan tarım danışmanları da mevcut işleyiş ve sistemsizlik nedeniyle mağdur edilmiş durumdadır. Tarım bakanlığının “kadrolu-sürekli” çalışanları olması gereken tarım danışmaları bugün asgari ücretin altında bir gelirle hizmet sunmaktadır. Sayısı 2.000 civarında olan tarım danışmalarının sorunlarının çözülmemesi, tarımsal bilinçlenmeye önem vermediğini de göstermektedir. İşleyiş tebliğlerinin ve ödemelerin güncel ekonomik gelişmelere, kur şoklarına, enflasyona uygun geliştirilmediği ifade edilmektedir.

Tarım danışmanlarına 2023 yılı için yıllık olarak 2 dönem şeklinde verilen 72 bin liralık ödenek TL’de yaşanan değersizleşme süreçleri sonunda güncel olarak alım değerini yitirmiştir. 2024 yılı için düzenlenen miktarın 144 bin TL olduğu ifade edilmektedir. Aylık bazda açlık sınırının ve asgari ücretin altında kalan bu miktar ile tarım danışmanlığını sürdürmek mümkün değildir. Tarım danışmanlarının sigorta, vergi, işyeri kirası, Tarım İl Döner Sermaye Birimi tarafından kesilen makbuzlar, muhasebeci ücreti, işletme ziyaretleri yakıt giderleri, faturalar, yemek, büro giderlerini de kapsayan bu miktar güncel değerler esas alınarak minimum 2024 yılı için en az 360 bin TL’nin üzerine çıkarılmalıdır. Yaşanan enflasyon ve ekonomik kriz koşullarına göre bu ödemenin güncellenmesi gerekiyor. Tarım danışmanlarının BAĞ-KUR ve vergi primleri için düzenleme yapılmalı ve bu giderleri teşvik kapsamında karşılanmalıdır. İş süreçlerinde araç kullanmak zorunda kalan tarım danışmanlarının MTV gideri, Zorunlu Trafik Sigortası bile yüzde yüz artmış ama gelirleri artmamıştır. Tarım danışmanlarının üyelik aidatları ve diğer bazı giderleri dışına yoğun bir bürokrasi ile uğraştıkları ve bu bürokrasi nedeniyle dönem dönem hakkaniyetsiz olabilecek cezalar kesildiği ifade edilmektedir.

Tarım danışmanlarının verimli bir danışmanlık yapabilmeleri amacıyla tarımsal danışmanlara yoksulluk sınırının üzerinde ödeme yapılmalıdır. Tarım danışmanları tarım bakanlığı bünyesinde sözleşmeli yada kadrolu çalışmalıdır. Kadro verilemiyorsa danışmanların işlerini

yapabileceği büro desteği ve insan onuruna yakışır bir ücret imkanı sağlanmalıdır. Bu bağlamda;

Tarımsal yayım ve danışmanlık projelerinin geliştirilerek devam ettirilmesi, serbest tarım danışmanlarından kesilen teminatlar ve tevkifat kesintilerinden kaynaklanan mağduriyetlerin giderilmesi, tarım danışmanları arasında illerdeki ve uygulamalardaki farklılıklarının giderilmesi, uygulama esaslarına ilişkin tarım danışmanlarının alanda tespit ettikleri ihtiyaçların karşılanması gereklidir. Tarım danışmanlarına yönelik arazi ve büro denetimleri makul düzeyde, amacına uygun ve işleyişi iyileştirme amacıyla olmalıdır. Hizmetlerin devamı esnasında dönem sonu itibariyle danışmanın hizmet verme alanı değişikliğinden doğabilecek mağduriyetler giderilmelidir.

Sertifika sahibi olan ve de sahada bilfiil çalışan Sertifikalı Tarım Danışmanlarının Kamuya geçiş imkânları geliştirilmelidir. Yine “Serbest Yeminli Tarım Orman Müşavirlik” konusu tarım danışmanlarının talebi doğrultusunda geliştirilmelidir. Danışmanlık hizmetinin kurum içi hizmet kabul edilmesi ve Dosya başı ve de ÇKS belge ücreti ödenmemesi için gerekli düzenleme yapılmalıdır. Tarım danışmanları özlük hakları güvence altına alınmalıdır. Danışmanlık Hizmetlerinin eğitim hizmeti olduğu gerçeği ile bu işleyişteki KDV oranının %8 olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Bir tarım danışmanının yıllık minimum/ortalama 36.000 TL kira gideri, 9.000 TL muhasebe defter harcaması, 10.000 TL vergi ödemesi, 6.000 TL elektrik faturası, 8000 TL belediye harç ve su bedeli, 2.000 TL tarım döner sermaye katkısı, maliyeye ödenen teminat 3.600 TL 42.000 TL SGK-Bağkur ödemeleri giderleri olmaktadır. Araç ve yakıt giderleri minimum 24.000 TL’dir. Kırtasiye, yemek giderleri de dahil edilince söz konusu 144 bin TL’lik ödeme sabit giderler için bile çok yetersiz kalmaktadır. Tarım danışmanların da net olarak minimum 30 bin TL’nin altında bir aylıkla hizmet sunmaları beklenmemelidir. İl ve bölgelere göre farklılaşmakla birlikte danışmanların maliyetlerinin verilen teşviğin üzerinde gerçekleştiği ifade edilmektedir. Bu bağlamda tarım danışmanlarının iş ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, bilinçli çiftçi ve üreticiye nitelikli danışmanlık hizmetlerinin sunulması ve amacıyla kapsamlı bir çalışma yürütülmelidir.

Bu bağlamda;

- 1) 2023 yılı itibariyle Türkiye’de sertifikalı tarım danışmanı sayısı kaçtır? Türkiye’de tarım danışmanlarının çalıştığı alanlar hangileridir? İşsiz tarım danışmanı sayısı kaçtır? Asgari ücretin altında bir gelirle danışmanlık faaliyeti yürüten danışman sayısı kaçtır?
- 2) Türkiye’de tarım danışmanlarının kamuda istihdam edilmesi amacıyla bir planlama yapılmakta mıdır?
- 3) Tarım danışmanlarına ödenen teşvikin arttırılmasına ilişkin bir çalışma mevcut mudur? 2024 yılında tarım danışmanlarına ödenecek teşvik ne kadar olacaktır?
- 4) Tarım danışmanlarının SGK-BAĞKUR ödemelerinin teşvik kapsamında ödenmesi amacıyla bir çalışma yürütecek misiniz?
- 5) Tarım danışmanlığı sürecinde bürokrasinin azaltılması ve cezaların uygulamayı aksatmayacak şekilde düzenlenmesi amacıyla bir çalışma yürütecek misiniz?
- 6) Tarım danışmanlığı sürecinde danışmanların KDV ve Gelir vergisinden muaf tutulması amacıyla bir çalışma yürütecek misiniz?
- 7) Serbest Yeminli Tarım Orman Müşavirlik sisteminin oluşturulması yönünde bir çalışmanız mevcut mudur?

- 8) Türkiye’de tarımsal danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi amacıyla hangi çalışmaları yapmayı planlıyorsunuz?